

B O R I S
STRUGACKIJ

BEZMOCNÍ
TOHOTO SVĚTA

TRIFID

TRIFID

Boris Strugackij
Bezmocní tohoto světa

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Бессильные мира сего (Bessilnye mira sego)

Copyright © Boris N. Strugackij, 2003

All rights reserved.

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2015

Translation © Konstantin Šindelář, 2015

Cover © Rolffimages | Dreamstime.com

Epilogue © Vladimír Borisov, 2015

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-927-3

B O R I S
STRUGACKIJ

BEZMOCNÍ
TOHOTO SVĚTA

The publication was effected under
the auspices of the Mikhail Prokhorov
Foundation TRANSCRIPT Programme
to Support Translations of
Russian Literature.

Vydání bylo uskutečněno pod záštitou
Nadace Michaila Prochorova, a to
v rámci Programu TRANSCRIPT na
podporu překladů ruské literatury.

Mikhail
Prokhorov
Fund

B O R I S
STRUGACKIJ

BEZMOCNÍ
TOHOTO SVĚTA

Stanislav Juhaňák - TRITON

*Jaký to zázrak, pokud je
ten, jenž zažehl nám na počest
na nočním nebi tolik hvězd!
Leč pokud se vše, celé dílo,
samo od sebe zařídilo,
je to snad ještě úžasnější!*

– ALEKSANDR KUŠNER

*Bude to povídka
o divotvorci naší doby,
jenž zázraků nečiní.
Dobře ví, že je divotvorem,
že může udělat kdejaký zázrak,
ale nedělá pro to vůbec nic.*

– DANIIL CHARMS

KAPITOLA PRVNÍ

ZÁŘÍ

Vadim Danilovič Christoforov, přezdívaný Resulting Force

„Dneska jsem ve snu viděl mrtvého otce,“ oznámil Timofej Jevsejevič mimořádně ustaraným hlasem. „Co to může znamenat? Určitě se přihodí něco zlého...“

Vadim na něho pohlédl bez špetky zájmu a pak, aniž by cokoli odpověděl, se znovu pohroužil do výpočtu vážných průměrů. Zbývalo mu ještě zpracovat dvě poslední řady pozorování a Timofej Jevsejevič Syščenko ostatně ani žádné jeho odpovědi, natožpak komentáře, nepotřeboval. Již bůhví pokolikáté spravoval vařič. Benzínový, nehlučný, nejmodernější (zázrak konverze s reaktivním tahem), a tudíž věčně zanesený a rozbitý. Erární.

Vedro již bylo na postupu. Větrík, jenž se zrána užuž začínal zvedat, zcela ustal, a tak to vypadalo na další horký, upocený a vyčerpávající den. Obloha byla čistá, bez jediného mráčku, ale jak Bermamyt na východním, tak i Kinžal na západním obzoru se halily do sivého oparu, jako kdyby tam někdo potajmu zapálil neviditelné ohně. Vadim skončil se zpracováváním nočních pozorování, schoval své záznamy do slohy, pohlédl na Elbrus – přízračný, téměř průzračný na pozadí bělavého neposkvrněného nebe – a z nějakého důvodu si zničehonic vzpomněl, že si již dlouho nezapisoval do deníku. Zašel si do velitelského stanu, vyhrabal zpod nočního mundúru deník a znovu se posadil ke stolku. Zalistoval a po chvíli se zaujat jedním ze záznamů pustil do čtení.

14. 8. ... Je to pěkný hřbet, něčím mi připomíná hory na Měsíci. Elbrus ční nad mračny, strašlivý a zvláštní. A náš Charbas je porostlý kraťoučkou trávou a neduživými modrými kytičkami. Kolem poletují čmeláci a lačně a hrubě se těch kytiček zachytávají, jako by je chtěli okamžitě znásilnit. Zrána se znenadáni ozval šum křídel a zoufalý křik. Míhl se stín a pod auto se schoval k smrti vyděšený ptáček. Ukázalo se, že to byl nezdařený útok sokola...

... Tengiz povídal, že styk s Božstvem nesmí trvat dlouho, jinak člověk přijde o rozum. Myslím, že je to citát z Umberta Eca. Nebo ne? Na tom nesejde. Podstatné je, že to jsou pádná slova...

*Na to, že ač dech se nám ztrácí, pořád děláme svoji práci,
na laviny, co burácí, na zlé mlhy okolo skal.*

*Jsou tu jen skalní srázy a ten zubatý horský val,
který mračny si cestu razí – Charbas, Bermamyt, Kinžal...*

16. 8. Stačí, aby Velitel odjel, a hned se musí něco přihodit. Na tábor zaútočily krávy. Obrovský šedivý býk sípavě zabučel, jako když zaburácí hrom, a začal se otírat o anténu, čímž okamžitě strhl protizávaží. Krávy přišly blíž, postavily se do řady a tupě zíraly na tábor. Býk byl skutečně majestátní, a tak jsem nejprve zbaběle zůstal ležet ve stanu; doufal jsem, že se všechno nějak zařídí samo od sebe. Jenomže býk si ke svému drbání přizval ještě další tři krávy (zřejmě své nejoblíbenější) a ty mi začaly hlasitě močit kousek od ucha. Potom celé stádo vyrazilo přímo proti táboru. Tehdy jsem křečovitě nabil pušku a vydal se hledat pastýře. Ten, to se ví, nikde poblíž nebyl. Když jsem se vrátil (krávy už tou dobou byly v nejtěsnější blízkosti), zařval jsem na býka: „Úúú!“ a zamával na něho rukama. Býk odpověděl: „Úúú!“ a udělal krok vpřed. Rozechvěle jsem se vrhl za velitelský stan a odtud jsem znovu zařval, tentokrát na krávy: „Táhněte odsud, vy mrchy!!!“ Krávy ucouvly. A tehdy jsem dostal nápad. Popadl jsem lano a začal s ním točit, práskat a u toho ječet:

„Úúú!“, ovšem výhradně směrem ke kravám. Býk mou ohleduplnost ocenil a začal se rovněž ledabyly vzdalovat, přičemž nepomínal laškovat s kravami. Potom všichni odešli. Z toho plyne ponaučení: nikdy neřvěte na šéfa – řvěte na jeho podřízené a trpělivě čekejte, až šéfovi dojde, co se děje a jak by se měl zachovat...

18. 8. ... Ve stanu byla tma. „Haló, pane,“ zavolal jsem tlumeneš. Nikdo se neozval. Dřepl jsem si a zašátral rukou před sebou. Nahmatal jsem nohu v holínce a škulil za ni, pokud možno co nejjemněji. Noha se mi vysmekla z ruky a znovu strnula. „Pane,“ zavolal jsem, ale již jsem tušil, již jsem chápal, že je zle. Muž ve stanu mlčel. Najednou mě celého naplnil chlad. Muž nedýchal.

Sáhl jsem si do kapsy vaříčku a škrtnl zapalovačem. Modravý plamínek se kolébal ve větru, ale jeho světlo mi přece jen stačilo, abych muže uviděl celého. Ležel naznak, natažený, dlaně bezmocně položené vedle těla, a přimhouřenýma očima hleděl na nízký strop. Tvář měl rozbitou, krev na ní zaschla v černých skornách a stejnými černými skornami byly pokryté i jeho velké široké dlaně...

Dál již Vadim ve čtení nepokračoval. Pouze opravil „nízký strop“ na „prověšený“ a otočil hned o několik stránek dál.

20. 8. V noci se přihnal uragán. Vaříč znenadání zhasl, se stanem to škulilo a cosi se o mě ztěžka opřelo. Vichr vytrhl dva kolíky a odnesl stůl deset, poklice od hrnce dvacet a misku dokonce padesát metrů daleko... A v tu chvíli mě zničehonic napadlo, že každá alternativní varianta dějin obsahuje více sociální entropie než ta jediná, která se uskutečnila. Čili jinými slovy – dějiny se vyvíjejí tak, aby nedocházelo k nárůstu sociální entropie. Druhá věta Kleió. (Ale co Období zmatků? Co čingischáni, tamerláni, attilové? To vše jsou dějinné mikroprostory, mikrofluktuace.

A navíc, kdo ví – kdyby Temüdzina v dětství skolil záškrť, nevy-nořil by se nějaký jeho ještě horší náhradník, který by spálil půl-ku světa...?)

21. 8. *Zase jsem sám. Biju se s kravami jako lev. Každá utíkající kráva má natažený ocas, ale samotný koneček ocasu je ochablý a volně se pohupuje. Vypadá to, jako by vám kráva výsměšně dělala pápá. Musím poznamenat, že nejstrašlivější zvíře na světě je právě kráva. (Hunter nemá pravdu – tvrdí, že leopard, ale to je nesmysl.) Byl jsem na hlavu poražen. Protizávaží skončilo na zemi hned dvakrát a vysílačka nefunguje. Býka se mi napoprvé i napodruhé povedlo zahnat, ale napotřetí přišel od západu a znenadání mi stanul za zády, jen asi tři kroky daleko. Kopytem rozrýval zemi, ukazoval na mě rohy a se sípotem otevíral tlamu – zřejmě mi sprostě nadával...*

Poslední záznam byl týden starý:

29. 8. *Sedím sám. O bednu mám opřený klacek, hned vedle je pyramida kamenů. Na psychrometru leží prak se zásobou střeliva. Očekávám nepřítele, ovšem nepřítel je tím hrozným vedrem natolik zpitomělý, že se ani o nic nepokouší – jenom se nepřičetně drbe o triangulační bod třetí třídy...*

Uchopil propisku, znovu se podíval na Elbrus, aby načerpal inspiraci, a dal se do psaní.

Uplynul další týden. A byl to ucházející týden – horký, bez dešťů s kroupami. I když zrána už země bývá pokrytá jinovatkou a nos mrzne, jen co ho člověk vystrčí ze spacího pytle. Čas plyne, ale vést deník se mi vůbec nechce. Sedíme na Charbasu, teď jen s Timofejem. Každý den jedno a totéž. Vstáváme, jíme hrachovou polévku, pak usedáme ke starým, už stokrát přečteným časopisům. A samozřejmě diskutujeme o všem možném, často sklouzňeme i k osobním tématům. Pak přijde večer a my zapínáme vařič a zapalujeme svíčku – následují šachy, kakao a zase

diskuse o všem možném, co sklouzávají k osobním tématům. Timofej je prazvláštní člověk. Velitel o něm jednou (zádumčivým hlasem) pronesl: „To by mě zajímalo, kolik je asi ‚s‘ ve slově ‚Syščenko‘?“

Prazvláštní člověk Timofej se ozval: „Jen račte, račte k nám. Přivítejte hosty. Dlouho jsme se neviděli.“

Ukázalo se, že na návštěvu přijel Mohamed. V celé své divoké, špinavé, neoholené a dravčí kráse, která Timofeji Jevsejevičovi naháněla primitivní hrůzu. Tentokrát třímal Mohamed, elegantně nachýlený v sedle, v pravé ruce smaltovaný kbelík. Ten, jak se záhy ukázalo, obsahoval maso. Přesněji skopové.

„To máte od vedení,“ vysvětlil Mohamed, načež zarazil koně a podal kbelík Vadimovi.

Vadim si kbelík vzal a zavolal: „Timofeji Jevsejeviči, byl byste tak hodný...“

Timofej vyskočil zpoza kuchyňského stanu, popadl kbelík a okamžitě s ním zmizel na svém území – předtím ještě stačil zpod neupraveného obočí střílet po Mohamedovi ostražitým pohledem. Mohamed, náramně spokojený s tím, jaký dojem udělal, blýskl dvěma řadami ocelových zubů a zavolal za ním: „Ten kbelík mi pak vrať, jo?“

„Slez z koně, posedíme,“ navrhl mu Vadim.

„Díky, sedím od rána,“ opáčil Mohamed svým svérázným způsobem.

„Dáme si čaj,“ trval na svém Vadim.

„Díky. Musím jet. To víš, vedení. Čekáš hosty?“ zeptal se náhle.

„Hosty? Kde by se tu vzali. Nikoho nečekám.“

„A Velitele máš kde?“

„Jel na průzkum. Vráti se večer.“

Timofej Jevsejevič se znovu vynořil, kbelík v jeho ruce zel prázdnotou. Mohamed si ho od něj vzal, nadhodil si ho v ruce, pohlédl napravo, pak zase nalevo a ledabyly

řekl: „Takže hosty nečekáš?“, načež pobídl koně, aniž by čekal na odpověď.

„Hej, Mohamede! Kdy si odvedete toho býka?“ zavolal za ním Vadim.

Mohamed se v sedle pootočil a mentorským tónem pronesl: „Je to hloupý býk. Vezmi kámen a prašť ho s ním mezi rohy. Vší silou. Ničemu jinému nerozumí. Hloupý býk to je. Velký kámen a mezi rohy...“

„Osvěžující nápad,“ řekl Vadim; už zase mluvil k jeho žádům. „Změníme život k lepšímu.“

Mohamed se již neotáčel. Mírně se pohupoval v sedle a sjížděl ze svahu – bez jakékoli cesty, rovnou po osypu, na sever směrem ke kamenné hoře, zahalené sivým oparem, která byla známá nejen svým okouzlujícím názvem Tchyniny zuby, ale také strmým sjezdem pro automobily, jehož název zněl v překladu „Škodí duši“.

„Maso na houby,“ ozval se popuzeně Timofej Jevsejevič. „Řekněte mi, co s ním mám dělat? Vždyť si na něm vylámeme poslední zuby.“

„Uvařte charčo,“ navrhl Vadim.

„No jo... Charčo... Charčo škodí zdraví.“

„Tak teda skopovou polívku. S česnekem. A makaróny. Uspávací a projímadlo v jednom. Nejenže škodí zdraví, ale navíc dobře chutná.“

Na tohle Timofej Jevsejevič nic neodpověděl, jenom začal aktivně břískat nějakými svými talíři či hrnci a pak se najednou tenounkým hláskem dal do zpěvu:

*„Co já bych si nezpíval, co já bych si nepískal,
když v klidu a pořádku je chaloupka má...?“*

Úmorné vedro definitivně převzalo otěže a zavládlo všude vůkol; nad východním svahem se chvělo rozpálené povětří, a tu se v těch místech zničehonic zjevila flekatá kravská těla, rohy, mávající ocasy, usliněné tlamy – to

všechno vypadalo, že zvolna proplovává oním vzdušným třepetáním. Vadim, jehož se v křesílku zmocňovala dřímota, pozoroval zvířata klížícími se zraky. A Timofej Jevsejevič si dál pištěl, truchlivě, bez přestání:

*„Muška na okénečku na cimbály hrá,
pavouček na zidečce pavučinky tká,
co já bych si nezpíval, co já bych si nepískal,
když v klidu a pořádku je chaloupka má...?“*

Potom sám sebe náhle přerušil a jaksi rozpačitě pronesl: „To jedou naši?“

Vadim se ihned probudil a zaposlouchal se. Kromě syčení vařiče však neslyšel vůbec nic.

„Není možná,“ řekl. „Odkud? Vždyť ještě nejsou ani dvě.“

„A já vám povídám, že to slyším. Jede auto. Odtamtud.“

Vadim se opět zaposlouchal. Zdálo se mu, že skutečně slyší nějaké cizí zvuky, jenže to bylo příliš pěkné, než aby to byla pravda, a tak – dílem z pověřivosti, dílem z ryzí umíněnosti – prohlásil: „Prostě to není možné. Vždyť přece jasně říkali, že nejdřív v sedm, spíš později.“

„No dobrá, dobrá,“ souhlasil Timofej Jevsejevič s nečekanou lehkostí. „Tak ať je po vašem...“

Stál uprostřed svého hospodářství (vařiče, talíře, misky, vidličky a nože, kbelíky, kanystry), oběma rukama si stínil oči a díval se na jih, směrem k silnici. Byl si zcela jistý, že má pravdu – jen proto souhlasil. Vždycky souhlasil tím snáz, čím jistější se cítil. Nechával na samotném protivníkovi, aby se osobně, bez všelijakých dodatečných argumentů a bez dalšího snažení z jeho strany, přesvědčil o své potupné porážce. Jednalo se o Timofejovu vyšší pilotáž vedení diskuse. A to na jakékoli téma.

Na silnici se zpoza zeleného pahorku vynořila střecha automobilu. Ihned bylo jasné, že velký diskutér a vítěz

tentokrát pochybil – střecha totiž byla černá, lesklá, honosná, v těchto místech působící dočista nepatřičně. Byla to střecha velkého a luxusního, velice luxusního, až neslušně luxusního vozu.

Poté se objevil i samotný automobil, namáhavě se vyplazil zpoza pahorku – černý, na slunci se lesknoucí, chmurně přepychový džíp Grand Cherokee, „pozemní křižník“, celý ulepený šedivým zasychajícím bahnem. Vyplazil se a ihned strnul, jako by už neměl sílu pokračovat dál. Několik vteřin stál nehybně a civěl před sebe dobrou dvacítkou reflektorů, mlhovek a světlometů, načež naráz otevřel dokořán všechny čtvery dveře a začal ze sebe nespěšně a jaksi neochotně vypouštět cestující.

„Co jsou zač?“ zeptal se Timofej Jevsejevič. V hlase měl strach.

„Nevím.“

„A proč vlastně Mohamed říkal, že čekáte hosty?“

„Nic takového neříkal.“

„Ale vždyť jsem ho sám slyšel!“ namítl Timofej Jevsejevič a v hlase mu zavřískla hysterie.

Od džípu k nim mířila trojice mužů; ještě několik dalších zůstalo u auta, ale Vadim hleděl jenom na tyhle tři. Či přesněji, hleděl pouze na toho, který kráčel uprostřed – člověka středního vzrůstu, celého v šedém, elegantního, dokonale upraveného, snad dokonce s hůlkou v ruce. Starý známý. Šel zlehka a svižně, na druhou stranu ovšem bez náznaku uspěchanosti; šel tak, jak mu to bylo pohodlné, šel dokončit záležitost, rozdělanou již v Petrohradě a tehdy nedokončenou, jež si teď žádala rychlou a efektivní koncovku. Takto se před objektivy televizních kamer pohybují energičtí a věčně mladí političtí činitelé – rázně, průbojně, cílevědomě. Jeho lakýrky s úzkými špičkami, které se aristokraticky leskly na slunci, působily v tomto panství koženkových holínek a špinavých tenisek zcela cize a nemístně.

Nalevo od něj – a malý kousíček za ním – si to vykračovala pořádná gorila, chlapík o hlavu a půl vyšší, v přiléhavé kožené bundě; kulatou kebuli měl plešatou, nebo možná jen dohola ostříhanou. Vadim si ho pořádně neprohlížel, stejně jako si neprohlížel ani třetího příchozího – drobného, s úzkými rameny, od pohledu naprosto neškodného, v hnědozelených maskáčích a s koženou kšiltovkou na veliké hlavě.

„Pořád nechápu, co to může být za lidi...“ zabručel Timofej Jevsejevič. „A proč zastavili až támhle? To nemohli přijet sem...?“ zamumlal pak, načež dodal ještě něco nesrozumitelného, již dočista zoufalého.

Ti tři se rychle přibližovali, již byli v těsné blízkosti. Šedivý známý přívětivě zamával hůlkou, která, jak se ukázalo, nebyla žádná hůlka, nýbrž něco na způsob černého leštěného ukazovátka, jež s sebou zřejmě nosil vždycky a všude. Nikdy by se s ním nerozloučil. Jako britský důstojník se svým jezdeckým bičíkem.

Namakaný nosorožec obešel hospodářský stan zprava a z nějakého důvodu se zastavil vedle Timofeje. Tyčil se nad ním jako golem; teprve teď bylo vidět, že není ostříhaný, nýbrž skutečně plešatý – se zbytky zrzavého chmýří nad ušima a pihovatým temenem, na němž už nerostlo ani to chmýří. Ksicht měl kulatý a nepříjemně asymetrický, jako by trpěl zánětem okostice.

Šedivý v doprovodu svého druhého společníka obešel stan pro změnu zleva a přistoupil k Vadimovi se slovy: „Dobrý den, dobrý den, Vadime Daniloviči. Tak se tedy zase potkáváme. Copak jsem vám to neříkal...?“

Vadim hleděl, jak ledabyly a ladně usedá ke stolku (aniž by čekal na pozvání) a dává si nohu přes nohu; zablýskla pohupující se lakýrka a vzápětí i leštěná hůlka – černé ukazovátko se špičatým hrotem na jednom a kuličkou na druhém konci.

„Vypadáte, Vadime Daniloviči, jako byste dočista zapomněl, jak se jmenuji... Nebo přece jen nezapomněl?“

„Nezapomněl,“ procedil Vadim skrz zuby.

„Výborně. Promluvíme si?“

„O čem?“

„Ále, pořád o tomtéž. Vzpomínáte si?“

Vadim mlčel.

„Mám vám to připomenout?“

Vadim stále mlčel a úkosem na něho hleděl. Muž v šedém se usmíval zdvořilým nezávazným úsměvem lva salóňů, vedoucího nezávazný rozhovor o počasí. Nebo o politice. Nebo o fotbale.

Človíček s velkou hlavou a v maskáčích se neposadil, třebaže volné židle byly přímo tady, na očích. Opřel se zády o pozorovatelnu a složitým způsobem si propletl své vyzáblé nohy. Také on se usmíval, ovšem jaksi roztržitě, jako by se nacházel daleko odsud a myslel na něco úplně jiného. V kombinaci s jeho nehybnýma hadíma očkama působil tento úsměv podivně a nepříjemně. Ruce měl strčené v kapsách bundy a neustále pohyboval prsty, jako by tam něco hledal nebo se něco snažil nahmatat.

A namakaný nosorožec se tyčil nad Timofejem jako zlý bohatýr z pohádky – nehybný, obrovský, těžkopádný, jakoby zevnitř nafouknutý. Nebohý Timofej Jevsejevič pod ním seděl na bobku a bál se pohnout – zornice, které měl roztažené přes celou duhovku, mu křečovitě tékaly a pocukávaly sebou jako dodělávající pulci.

„To jste se trmácel přes celé Rusko jenom proto, abyste se mnou zase mluvil o těch hloupostech?“ zeptal se Vadim srz zuby.

„Copak jsem vás hned na začátku nevaroval, že nás čeká vážný rozhovor? Že jste ho vážně nevzal, to už je váš problém. Najdou se lidé, kteří tohle všechno za hloupost rozhodně nepovažují...“

„Ale měli by. Už jsem vám naprosto jasně řekl...“

„Stop. Takhle se nikam nedostaneme,“ pronesl šedivý muž s okázalou lítostí. Měl zvláštní jméno, jak křestní, tak

i to otcovské – Erast Bonifaťjevič. Nikde samozřejmě nebylo psáno, že se tak doopravdy jmenuje. „Co kdybychom to zkusili pěkně od začátku?“ navrhl Erast Bonifaťjevič.

„Vy přece víte, kdo bude zvolen gubernátorem.“

„Můj ty bože,“ řekl Vadim a demonstrativně zavřel oči.

„Žádné ‚bože‘, prostě mi odpovězte. Víte to?“

„No, řekněme, že vím.“

„Kdepak, můj milý! Zapomeňte na všelijaká ‚řekněme‘.

Tak víte to, nebo ne? Vždyť vy to přece víte!“

„Vím,“ souhlasil Vadim neochotně. „Zvolí Generála.“

„Díkybohu! Konečně jsme se aspoň na něčem shodli.“

„Kdepak, neshodli jsme se na ničem. Ani předtím jsem přece nepopíral, že vím...“

„Přesně tak! A o tom právě mluvím, Vadime Daniloviči, o tom právě mluvím! A nyní otázka číslo dvě – jak to víte?“

Vadim zkrřivil tvář.

„Tohle já vám nemůžu, prostě nemůžu vysvětlit. Jak víte, že ‚zima skončí, začne léto‘?“

„Zásluhou naší strany je to‘. Špatný příklad. Tohle vědí všichni.“

„No vidíte, a tohle vědí taky všichni. Že bude zvolen Generál. Vy snad o tom máte nějaké pochybnosti?“

„Mám, a nemalé.“

„Nemusíte je mít. Do druhého kola se dostanou Generál a Zjuzjučnik. Zvítězí Generál. Jakože dvakrát dva jsou čtyři.“

„Zato já jsem si jistý, že bude zvolen Inteligent.“

„Vážně? Čtete vy vůbec noviny? Víte, jaký má Inteligent rating?“

„Vím. Ale zvolen bude Inteligent a vy, Vadime Daniloviči, tomu napomůžete.“

„Zase! Přece jsem vám už posledně jasně říkal...“

„To, co jste mi říkal posledně, si moc dobře pamatuji. A já vám tehdy jasně vysvětlil, že taková odpověď nás naprosto neuspokojuje. Vzpomínáte si?“

„Koho ‚nás‘?“

„Vy to nevíte? Nás. Velkými písmeny: N-Á-S.“

„Nerozumím.“

„Ale rozumíte, moc dobře rozumíte. Přestaňte si hrát na pitomečka. Všechno už vám bylo řečeno, a to dokonale srozumitelně.“

„Nic mi nebylo řečeno,“ namítl Vadim paličatě. „Nějaký ajatolláh. Proč ajatolláh? Co s tím má společného ajatolláh?“

„Přestaňte si hrát na pitomečka,“ zopakoval Erast Bonifatjevič zostra. „Já nežertuji.“

Mužiček s velkou hlavou si mezitím vytáhl z kapsy hrst ořechů a začal je jeden po druhém louskat s pomocí malých speciálních kleštiček. Jádra si bez dívání házel do úst, slupky jednoduše trousil do trávy. Všechno to prováděl naprosto automaticky a celou dobu hleděl na Vadima, jenom na Vadima, upřeně, bez mrkání. Ale s úsměvem. Stále s úsměvem. Jen teď byl bledý, dočista bledounký, ten jeho úsměv, jako to někdy bývá na špatně exponovaných fotografiích.

„Radím vám, Vadime Daniloviči, abyste nemlčel,“ poznamenal Erast Bonifatjevič. „Znovu vám musím připomenout a vysvětlit – tedy pokud jste mě skutečně stále ještě nepochopil –, že tohle je vážný rozhovor. Velmi vážný. Takže raději odpovězte.“

Vadim rozlepil suché rty.

„To opravdu věříte, že jsem schopen dělat budoucnost?“

„Nevěřím,“ řekl Erast Bonifatjevič pádně. „Vím to.“

„Ale to je přece nesmysl,“ řekl Vadim bezmocně. „Nesmysl!“

„Vůbec ne. Je nám dobře známo, že budoucnost nejenže vidíte, ale že ji také dokážete, jak jste to sám nazval, ‚dělat‘. Víme to z navýsost důvěryhodných zdrojů. Těch nejdůvěryhodnějších, Vadime Daniloviči!“

„Nesmysl,“ zopakoval Vadim. „Copak sám nechápete, že to je nesmysl...? Nic takového přece není možné!“

A vtom se ozvalo nečekané, ale o to příšernější zakvilení Timofeje Jevsejeviče: „Vadime Daniloviči! Střeďte se! Neobelhávejte pány! Vždyť vy přece MŮŽETE! Neprotivte se jim, udělejte, co po vás chtějí...“

„Panebože,“ řekl Vadim a s hrůzou se na něho podíval. „Ještě vy s tím začínejte...“

„Já přece všechno vím!“ Timofej Jevsejevič dál seděl na bobku – vypadalo to, že právě vykonává potřebu – a v této žalostné poloze obviňujícím tónem křičel, celý se trásl jako v zimnici, a dokonce rukou ukazoval na Vadima, jako by se tím snažil dodat svému nařčení větší váhu. „Vždyť přece vidím, jak celou dobu děláte počasí...! On totiž dělá počasí!“ pokračoval Timofej Jevsejevič, obraceje se již důvěrně přímo k šedivému Erastu Bonifatjevičovi, jenž nyní celým svým zevnějškem dával najevo své nefalšované zaujetí odehrávajícím se výjevem. „Nepředpovídá ho, ne-e, on ho dělá! Celou cestu. Když jsme z pozorování unavení, rozprší se. Ale když je třeba pozorovat co nejvíc, hned máme počasíčko jedna báseň!!! Jen se podívejte: podzim za dveřmi, ale my tu máme vedro, že chodíme bez gatí... To proto, že teď potřebuje pozorovat, potřebuje jasnou oblohu a vůbec se mu nehodí, aby se za celou noc neukázala jediná hvězda...!“

„Stejně by mě ale zajímalo, kolik je ‚s‘ ve slově ‚Syščenko‘,“ pronesl Vadim chraplavě a zrzavý Golem náhle položil obrovskou tlapu Timofejovi na hlavu. Timofej ihned zmlkl, jako by ho vypnuli v půli slova.

Zavládlo ticho a do tohoto ticha udělal Erast Bonifatjevič svůj závěr.

„Hlas lidu!“ pronesl poučným tónem. „Vox Dei, abych tak řekl. Nebraňte se, Vadime Daniloviči, je to zbytečné. Stejně to o vás každý dávno ví. Ve třiadvadesátém si byli všichni bez výjimky jistí, že zvítězí demokracie. Celičský

sovětský národ, jako jeden člověk. Jenom vy jste říkal: kdepak, lidičky, to se nestane, dostanete Žirinovského. A nakonec to tak vážně bylo! Ve čtyřidevadesátém si byli všichni jistí, že k žádné válce v Čečensku nedojde, a jenom vy...“

„Já pořád nechápu, co po mně vlastně chcete,“ řekl Vadim. „Kdo podle vás jsem – nějaký mág, nebo co?“

„Nevím,“ pravil Erast Bonifatjevič procítěně. „Nevím, a dokonce to ani vědět nechci. Nám jde o to, aby ve volbách gubernátora zvítězil člověk, kterého všichni z nějakého důvodu nazývají Inteligentem, ale jak to hodláte provést, to už se nás vůbec netýká. Magie? Prosím, ať to je třeba magie. Kouzla, čáry, telekineze... futurokineze, abych tak řekl – klidně, žádný problém. A vůbec, ať to zůstane vašim know-how, my na ně neaspirujeme. Je vám to jasné?“

„Je mi jasné, že vám přeskočilo,“ řekl Vadim zvolna.

Náhle se zvedl.

„Dobře,“ řekl. „Fajn. Hned to bude. Jenom si skočím pro papíry...“

Pohnul se směrem ke stanu, ale elegantní Erast Bonifatjevič se ani pořádně nepodíval, jenom letmo zašilhal po zrzavém Golemovi; tomu pak, jak to vypadalo, stačil jediný krok, aby se ocitl mezi vchodem do stanu a Vadimem.

„Zrzek jeden ryšavý vyvolává obavy,“ řekl mu Vadim, donucen se zastavit, a Golemova asymetrická tvář se zkroutila ještě víc, dokonce to vypadalo, že samým soustředěním mhouří oči.

„C-že?!“ zeptal se mimořádně agresivně, byť překvapivě vysokým a sípavým hláskem.

„Zrzek jeden plamenný, zapálil dům kamenný... Omlouvám se,“ zarazil se Vadim spěšně. „Nic osobního. To já jen tak, ze strachu.“

„Nevšimej si toho, Kešíku,“ prohodil Erast Bonifatjevič ledabyle. „To on ze strachu. Žertuje. Strašně se polekal. To se samozřejmě stává... Vadime Daniloviči, měl byste se

posadit. Vždyť vy jste vážně vyskočil jak čertík z krabičky. Jeden můj úžasný známý v takových případech říká: dřepněte si na zadek... Co tam v tom stanu asi tak můžete mít? Nějakou dvouhlavňovku, předpokládám? Ale než byste ji vyhrabal zpod harampádí, než byste našel náboje, nabil ji... To je přece směšné. A neseriózní. Nechte toho, radši si pojdme dál povídat.“

Vadim se znovu posadil ke stolku a oběma rukama si uhladil vlasy.

„Jak v takovýchto případech říkají Angličané,“ pronesl s nuceným úsměvem, „*my well bloat shall when blade*. Což v překladu znamená: můj velbloud šel ven blejt.“

Erastu Bonifaťjevičovi to chvíli trvalo, ale nakonec mu to došlo.

„Zajímalo by mě, co v takových případech říkají Holanďané,“ zeptal se vzápětí.

„To nevím.“

„No dobrá, dejme tomu... A Francouzi?“

„*Allons c'est la laine*,“ opáčil Vadim okamžitě, „*ma car te l'a ta pas*.“

„Což v překladu znamená?“

„Aljona sela len, Makar telata pás. Idyla. Venkovská krajinka. Levitan. Nebo Kramskoj. *Jde – hučí, hle! – Zelený Šum!*“

Erast Bonifaťjevič v odpověď cosi neurčitě zamručel a pak uznale řekl: „Důvtipné. Jste důvtipný společník, Vadime Daniloviči. Ale vraťme se zpět k naší malé záležitosti.“

„Jenže já nevím, co vám ještě povědět,“ promluvil Vadim a unaveně přimhouřil oči. „Vůbec mě neposloucháte. Já vám říkám, že to je nemožné. A vy mi nevěříte... Věříte na zázraky, ale zázraky nejsou.“

„A ZNÁT budoucnost?“ řekl Erast Bonifaťjevič. „Copak znát budoucnost není zázrak?“

„Ne. Není to zázrak. Je to taková dovednost.“

„Napravovat budoucnost je také dovednost.“

„Ale ne, ne!“ řekl Vadim zlostně a s odporem. „Vždyť jsem vám to vysvětloval. Je to jako plynová roura o velkém průměru: díváte se skrz ni a tam daleko, na konci, na druhé straně vidíte obrázek – to je jakože budoucnost. Kdybyste rouru otočil, uviděl byste jiný obrázek. Jinou budoucnost, rozumíte? Ale jak s ní otočit, když váží sto, tisíc tun – vždyť představuje vůli miliónů lidí, rozumíte? ‚Výslednice miliónů vůlí‘ – to jsem neřekl já, to Lev Tolstoj. Jak bych měl tu rouru asi tak otočit? Čím? Svým šulinem, odpusťte mi ten výraz?“

„To je jen a pouze váš problém,“ namítl Erast Bonifatjevič, jenž mu ovšem naslouchal pozorně a bez přerušování. „Otočte ji čímkoli, čím vám to jen bude pohodlné.“

„Jenže to je vážně nemožné!“

„My ale víme, že to možné je.“

„Jak jste na to proboha přišli?!“

„Máme ty nejdůvěryhodnější zdroje.“

„Jaké sakra zdroje?“

„Řekl nám to on sám.“

„Co?“ nechápal Vadim.

„Ne ‚co‘, nýbrž ‚kdo‘. On sám. Víte, o kom mluvím? Tušíte? ON. SÁM. On sám nám to řekl. Divím se, že vám to samotnému nedošlo.“

„Lžete,“ řekl Vadim a zakuckal se.

„To bylo nezdvořilé. Dokonce hrubé.“

„Nic takového vám říct nemohl.“

„Ale přesto řekl. Jen se zamyslete – odkud bychom se to jinak mohli dozvědět? Komu jinému bychom ještě mohli uvěřit, popřemýšlejte!“

A v tu chvíli se Timofej Jevsejevič jako kdyby probral z hypnózy. Vydal ze sebe podivný skřípavý zvuk, znenadání se rozběhl a dlouhými skoky vyrazil pryč – hopsal přes natažená stanová lana a neustále kličkoval ze strany na stranu, podoben obřímú zpocenému zajíci se sklopenýma ušima. Zakratičko se vyřítit z tábořiště a hnal se

k severnímu svahu, přímo k přízračně se třpytícím cukrovým homolím Elbrusu.

Všichni za ním hleděli jako očarování. Potom se ten s velkou hlavou, milovník oříšků, rychle, téměř nesrozumitelně zeptal: „Mám ho sejmout, veliteli?“

„Ale ne. Proč? Ať si běží...“ Erast Bonifaťjevič se znenadání plavně zvedl a zamával svou hůlkou přes kuchyňský stan – zřejmě dával znamení lidem, kteří zůstali u automobilu, že je všechno v pořádku, že nemusejí nic podnikat. „Ať si běží,“ zopakoval a znovu se posadil. „On má svou práci a my zase tu svou, nemám snad pravdu, Vadime Daniloviči?“

Vadim mlčel, pohled upřený za prchajícím Timofejem Jevsejevičem – ten stále ještě hopsal, stále ještě kličkoval, nohy v nikdy nečištěných koženkových holínkách se mu jen míhaly. Na chlapíka přes padesát, navíc zatíženého břemenem vnuků a chorob, to nebylo zlé, vůbec to nebylo zlé. Zřejmě ho na svých bledých křídlech unášel samotný pán Děs, a tak by se teď nedokázal zastavit, ani kdyby sám chtěl.

„Mlčíte...“ promluvil Erast Bonifaťjevič, když se od Vadima nedočkal odpovědi, ba ani jakékoli viditelné reakce. „Pořád mlčíte. Spolkl jste svůj dar řeči... Což tedy. V tom případě zahajme eskalaci. Kešíku, buď tak hodný.“

Plešatý nosorožec Golem-Kešík se ihned na Vadima zezadu navalil a sevřel ho ve svém železném zpoceném objektu. Uchopil ho napříč trupu, nalehl na něj, přimáčkl ke skládacímu křesílku, zafixoval, znehybnil, skoval. Ve Vadimovi cosi křuplo – možná kůstky, možná nějaké chrupavky. Teď už se nedokázal pohnout. Vůbec. Ale ani se o to nesnažil.

„Uvolni mu ruku,“ nařizoval mezitím Erast Bonifaťjevič. „Pravou. Tak. A posuň se, ať mu vidím do tváře a on zase mně. Dobře. Děkuji... A teď mě poslouchejte, Vadime Daniloviči,“ pokračoval, když k Vadimovi sklonil obličej, náhle zrůzněný nepřátelstvím, a upřeně na něj z těsné blízkosti pohlédl. „Teď vám dám malou lekci. Abyste

definitivně pochopil, v jakém světě vlastně žijete... Oči otevřít!“ štěkl nečekaně z plných plic, prudce zvedl své černé ukazovátko a opřel jeho špičaté žihadlo o Vadimovu tvář kousíček pod levým okem. „Račte se mi dívat do očí! Bude to závažná lekce, ale měla by vám vydržet na celý zbytek života... Ljopo, raz!“

Drobný Ljopa s velkou hlavou vysypal na zem zbytek oříšků, otřel si dlaň o kalhoty a přistoupil blíž. Ledabyle si přitom pocvakával čelistmi svých kleštiček. Byly to lesklé a světlé kleštičky, speciálně na ořechy – dvě kovová držátka se zubatými výřezy v místě, kde je spojovala příčná osička. Drobný Ljopa s velkou hlavou okem nepostřehnutelným pohybem chytil do těchto výřezů Vadimův malíček a stiskl držátka.

„Tak malý a tak nepř-řijemný,“ řekl mu Vadim přiškrce-ným hlasem. Jeho tvář zpopelavěla a po celém čele mu vyrašily velké krůpěje potu.

„Nešaškovat!“ nařídil ihned Erast Bonifaťjevič podráždě-ně. „Pořádně vás to bolí a bude vás to bolet ještě víc. Ljopo, dva!“

Drobný Ljopa se rychle olízl a hbitě chytil do kleštiček další prst. „Ty-ý!“ zasípal Vadimovi do ucha zrzavý Golem-Kešík a nalehl na něj ještě důkladněji. „S-stůj...!“

„Dost, to stačí...“ Vadimovi došel dech. „Stačí to. Souhlasím.“

„Ne!“ namítl Erast Bonifaťjevič. „Ljopo, tři!“

Tentokrát Vadim zakřičel.

Erast Bonifaťjevič se nebezpečně zaklonil v křesílku a sledoval jej. U toho si pohrával se svým černým ukazovátkem s kuličkou. Ve tváři se mu objevil výraz štítivého uspokojení. Všechno se odehrávalo dle dobře promyšle-ného a nejednou ozkoušeného scénáře. Všechno se děla-lo správně. Neposlušnému člověku se hloubavě, pečlivě, zručně a s gustem drtily prsty, a to tak, aby se v kleštič-kách určitě ocitly kořeny nehtů. Člověk křičel. Člověk se

dost možná už pomoci. Člověk dostal závažnou lekci, která ho zničila a zlomila. A přesně to koneckonců bylo cílem – dostat člověka do zcela konkrétního stavu.

Pak Erast Bonifatjevič nařídil: „Konec. Dost... Ljopo! Řekl jsem dost!“

A oni ustoupili. Oba dva. Vrátili se do výchozích postavení. Jako psi. Do svých bud. Prašiví psi. Šakali. Kati. Vadim se díval na své zmodralé prsty a plakal. Prsty rychle opuchaly a modř i nach se přímo před očima měnily v inkoustovou čern.

„Je mi to líto,“ pronesl Erast Bonifatjevič svým původním delikátním hlasem salónního lva. „Ale bylo to absolutně nezbytné. Nezbytná lekce. Pořád jste nechťel uvěřit, jak moc je to vážné, ale ono je to přitom strašně vážné! Teď tedy dál...“ Strčil si úzkou dlaň pod klopku saka a vytáhl na světlo boží dlouhou bílou obálku. „Tady jsou peníze,“ řekl. „Nemalé, jen tak mimochodem. Pět tisíc dolarů. Pro vás. Záloha. Můžete si ji vzít.“

Dlouhá bílá obálka ležela na stole před Vadimem a Vadim na ni hleděl uslzenýma, strnulýma, skleněnýma očima. Chvěl se po celém těle.

„Slyšíte mě?“ zeptal se Erast Bonifatjevič. „Hej! Odpovězte mi a přestaňte bulet. Nebo si snad chcete celou proceduru zopakovat?“

„Slyším,“ řekl Vadim. „Peníze. Pět tisíc...“

„Dobře. Jsou vaše. Záloha. Je nevratná. Pokud šestnáctého prosince vyhraje Inteligent, dostanete i zbytek – dalších dvacet tisíc. A pokud ne...“

„Šestnáctého prosince ještě nikdo nad nikým nevyhraje,“ řekl Vadim skrz zuby. „Bude druhé kolo.“

„To přece není podstatné...“ opáčil Erast Bonifatjevič netrpělivě. „Nejsme formalisté. A vy moc dobře chápete, co po vás chceme. Když se Inteligent stane gubernátorem, obdržíte dalších dvacet tisíc. Když se Inteligent gubernátorem nestane, měl byste naopak počítat s velkými

nepříjemnostmi. Nyní už máte jistou představu, jaké konkrétně nepříjemnosti to budou.“

Vadim mlčel a zdravou levou rukou si tiskl k hrudi bolavou pravici. Ještě pořád se třásl. Už sice neplakal, ale dle jeho vzezření se naprosto nedalo poznat, zda je tento člověk – shrbený v pitomém rozkládacím křesílku, chvějící se, zpocení, bledý – přičetný, anebo má bolesti nadále zatemněný rozum. Erast Bonifaťjevič se zvedl.

„To je vše. Dostalo se vám varování. Odpočítávání běží. Dejte se do práce. Zas tak moc času na to, abyste otočil plynovou rouru o velkém průměru, nemáte – všehovšudy nějakých pět měsíců, dokonce ještě méně. Jak známo,“ mentorsky zvedl dlouhý bledý prst, „i malé úsilí dokáže pohnout s horou, je-li k dispozici dostatek času. Takže raději nezahájejte a dejte se do toho hned teď...“

„Nebude-li tření...“ zašeptal Vadim, pohled upřený kamsi mimo něj.

„Co? Ach ano. Jistě. Ale to už jsou vaše problémy. Zatím se tedy mějte hezky. Buďte zdrav.“

Otočil se a užuž vykročil pryč, ale znovu se zastavil.

„Pro případ, že byste se rozhodl prchnout do Ameriky anebo si vůbec jakkoli hrát na hrdinu, pamatujte, že máte matku a my moc dobře víme, jak ji máte rád...“ Tvář se mu štítivě zachvěla. „Doopravdy nenávidím takové mrzké vydírání, ale když ono to s váma zmetkama jinak nejde...“ Opět se pohnul k odchodu, ale znovu se zarazil. „Nemohl byste mi na oplátku za tu zálohu prokázat malou laskavost?“ řekl s příjemným úsměvem. „Prozradil byste mi, koho teď postaví do čela FSB?“

„Ne,“ promluvil Vadim. „Neprozradil.“

„Ale copak? Snad jste se neurazil? Zbytečně! Vždyť v tom není nic osobního – je to jenom obchod, takový specifický byznys, nic víc.“

„Rozumím,“ řekl Vadim a podíval se mu do tváře. „Beru na vědomí.“ Těžko se mu hovořilo, a tak jednotlivá

slova pronášel s mimořádnou pečlivostí, jako člověk, který sám sebe neslyší. „Ale takovou laskavost vám nejsem schopen prokázat. Víím, po čem touží milióny, ale nemám potuchy, co chce tucet hlavounů.“

„Ach, takže takhle to je? No ano. Samozřejmě. Pak se tedy mějte hezky. Hodně štěstí.“

S těmito slovy vykročil pryč; již se neotáčel a cestou si pohrával s černou hůlkou-ukazovátkem – elegantní, rovná záda, celý v šedém, sebejistý, spolehlivě chráněný, ďábelsky spokojený sám se sebou. Drobný Ljopa již bez rozloučení pospíchal za ním; za chůze si strčil do kapsy své kleštičky na ořechy – byl tak malý a tak nepř-řijemný...! Zato Kešík se zdržel. Zpočátku sice udělal několik kroků za svým nadřízeným, ale sotva Erast Bonifaťjevič zmizel za kuchyňským stanem, zastavil se, obrátil k Vadimovi svou zrzavou tvář, znenadání zkřivenou, jako by ho náhle rozbolely zuby, načež svou měkkou tlustou tlapou pleskl Vadima po tváři tak, že ho vmžiku i s křesílkem povalil na zem, kde zůstal ležet s očima obrácenýma v sloup. Kešík se několik vteřin díval na něj, několik dalších pak na dlouhou bílou obálku, jež na stolku zůstala bez dozoru, a potom zase na Vadima.

„S-svině zassaná...“ zasípal stěží slyšitelně, načež se otočil a s dunivým dupotem tlustých nohou odkvačil za ostatními.

Vadim nějaký čas ležel tak, jak padl: na zádech, nohy nejapně roztažené, se složeným křesílkem pod sebou. Potom se mu do očí navrátila barva i rozum a on začal opět dýchat, dokonce se opřel o loket bolavé ruky a zkusil se otočit na bok. Povedlo se mu to. Vyprostil se zpod křesílka, o něž se zachytil. Začal se plazit.

Ani se nesnažil vstát. Plazil se po loktech a kolenou, úpěl, ztěžka oddechoval a celou dobu se díval jen a jen před sebe – na dva kbelíky se sirnou minerálkou Narzan, postavené ještě zrána pod plachtu hospodářského stanu.

Doplazil se. Jakžtakž se posadil, již dopředu sešklebil tvář a pak ponořil bolavou ruku do nejbližšího kbelíku.

„Králička Duracell nic nezastaví...“ hlesl do prázdna a pak zplihl, zaposlouchal se do své bolesti, do svého zoufalství, do prázdnoty ve svém nitru a také – s bezmocnou nenávistí – do pochmurného sametového ryku přepychového cherokee, jenž se nespěšně otáčel kdesi tam za stanem, na hrbolaté silnici.

Lyrická digrese č. 1

OTEC TIMOFEJE JEVSEJEVIČE

Timofej je prazvláštní člověk, nějakým nepochopitelným způsobem fixovaný na svého otce. Pro vytrvalého psychoanalytika by se tu otevíralo opravdu široké pole působnosti. Otec tohle, otec tamto. Otcova udatnost. Otcova zručnost. Jeho moudrost. Šikovnost...

Ukázka udatnosti: rok devatenáct set, zhruba, padesát šest. Antikainenův kolchoz (někde na Karelské šíji, kousek od Pitěru). Stavební prapor pod velením, to se ví, Timofejova otce rozebírá sýpku, jež se zde dochovala ještě z finských dob. Dochází k zásadní sázce mezi, to se ví, otcem a místním brigadýrem: povede se vojákům rozebrat sýpku za jediný den, anebo to nemají šanci zvládnout? Kdo prohraje, musí vylézt na komín a pak do něj (přede všemi) nasrat (co se řeklo, řeklo se, vrátit se to už nedá). Tak tedy: nejenomže se sýpku podařilo během sedmi hodin rozebrat, ale navíc když pak brigadýr při pohledu na vysokánský (pět metrů) komín z červených cihel začal kňučet, že ho prý zrovna chytla záda, otec na ten komín „vzlétl jako orel, jako orel se na něm usadil a nasral do něj... odpusťte mi ten výraz...“ A to už otci tou dobou bylo osmačtyřicet a něco...

Ukázka moudrosti: „Člověk jest zvíře dvounohé, vždy lačné, nikdy nasycené.“ (Bůh ví, kde se to dočetl, ale přece si to nevymyslel sám?) A ještě: „Ten nejzarputilejší voják je ten, který je oklamáný. Pravdou vojáka nevychováš, ale vychovávat se musí, to se nedá nic dělat, protože jinak ti za chvíli sám vleze na hlavu.“

Otec (to se ví) vůbec rád vzpomínal na válku. Ale tak nějak divně. V té jeho válce se nestřílelo, dokonce se tam snad ani nezabíjelo: „... a vojáci přiběhli a hned že, soudruhu kapitáne, tam ve sklepě je víno, celých dvanáct soudků! A já na to: dobrá, dva soudky pro Starýho, ale honem rychle, v tempu kvapíku... Starý byl tuze spokojený, dokonce mi daroval ukořistěné parabellum, co ho sebrali nějakému plukovníkovi...“ Vážně se uměl dobře přizpůsobovat tenhle, to se ví, otec. „Měli jsme šéfa kontrarozvědky Směrš, majora Skitalce – hotové zvíře to bylo, smrt v očích –, no a ten mi zobal z ruky jak ptáčátko... Protože člověk se musí umět přizpůsobovat, je to celá věda...!“

V roce devatenáct set čtyřicet pět, to už bylo ve Východním Prusku, se mu stalo, že žil naráz jak s matkou – paní domu –, tak i s její dcerou. V jedné posteli, dalo by se říct. A přitom bez jakéhokoli násilí – samy se mu nabídlý, to je měl jako odmítnout? A na podzim, stále v pětáctýřicátém, ale už v Mandžusku, vylévali z kanónových tlumičů brzdovou kapalinu a na uvolněné místo strkali štůčky hedvábí, aby je propašovali přes kontrolní stanoviště... No a tak dále, v naprosto stejném duchu.

Zemřel v roce devatenáct set sedmdesát šest – během zimního rybolovu, ovšem již zjara, když ho to kousek od Kivgody na ledové kře odneslo daleko na jezero; od té doby už ho nikdy nikdo neviděl.

„V nudných rozhovorech o lidech minulosti se ukrývají tajemství jejich velkých skutků.“ Nevím, nejsem si jistý. Mimochodem, já svého otce neviděl. Vůbec nikdy. Ani na fotografiích. Ale třeba je to tak lepší...?

KAPITOLA DRUHÁ

PROSINEC, DRUHÉ PONDĚLÍ

**Jurij Georgejevič Kostomarov,
přezdíváný Polygraf Polygrafovič**

V noci udeřila obleva – všude to teklo a kapalo, krůpěje bubnovaly na železné římsy. S nenadálým rachotem se bortily odtávající ledové zátky a propadaly se do mnohapatrových plechových studen okapových rour. Udělalo se sychravě a škaredě, a to i v domě. Celou noc se převaloval, probouzel se a zase namáhavě usínal; skrze těžkou dřímotu slyšel, jak Žanka komusi kvapně a nesouvisle vykládá něco zdánlivě naprosto nesrozumitelného, ale zároveň kupodivu nesmírně upřímného a naprosto čistého – jako potůček, zurčící uprostřed zeleně. Ve výsledku se vůbec nevyspal: vstal v nekřesťanskou hodinu, ještě nebylo ani sedm, s bolavou hlavou a zlostný jako čert. A to ho mimochodem čekal obtížný den – hned tři kontakty, přičemž pokaždé s různými objekty, z toho dokonce jeden výjezdní.

Pro začátek, jak bylo dohodnuto, přišel ve tři čtvrtě na devět na roh Malé Plavecké a Ljublinské (kde bylo na domě křídou již odnepaměti načmáráno „ZJUGANOVE, zachraň rusko“), koupil si, jak bylo dohodnuto, smetanovou zmrzlinu ve vaflovém kelímku a začal ji nespěšně pojídat, přičemž si četl – tohle již byla jeho vlastní iniciativa – přímo tady vyvěšené včerejší vydání plátku „Petro-pavlovský čas“. Nejbližší lampa se nacházela docela daleko, a tak se mu v jitrním šeru nečetlo zrovna snadno,

nemluvě o tom, že ani samotný obsah příliš zajímavý nebyl – něco o profesním vzdělávání, o chystaném trhu s kožšinami a kolem toho spousta dalších předvánočních nezáživností...

Deštník si s sebou samozřejmě nevzal – kdo by v provincii potřeboval deštník? Nicméně, za pět devět se rozpršelo. Lidé, kteří se tou dobou shromáždili na rohu, všichni ta nebohá ranní ptáčata, čekající buďto na schůzku, anebo na příjezd autobusu číslo čtyři, se svorně načepýřili, schoulili a scvrkli; tváře měli naráz úplně stejně nešťastné a mokré, jako zmáčené slzami.

Za minutu devět (ten zatracený puntičkář, hotový Němec) se na rohu zjevil Zaměstnavatel – v prostorném anglickém plášti až po paty a titánským deštníkem rovněž anglického původu. Zaujal pozici tři kroky od Jurije, přičemž se k němu zkušeně otočil zády (mokrým a lesklým hrbem deštníku), a čekal na klienta, který zřejmě nebyl ani Němec, ani puntičkář, a tak měl zpoždění, jak se koneckonců sluší a patří na normálního ruského člověka mužského pohlaví, jemuž schůzka neslibuje nic přehnaně pěkného, či naopak přehnaně zlého.

Neuběhlo však ani pět minut, když se ukázalo, že klient ještě ke všemu vůbec není muž. Jurij se zabral do čtení článku o korupci v policejním sboru, a když se opět vrátil do reality, dorážela na Zaměstnavatele statná a výrazná osoba v hnědém koženém kabátě a s obrovskou rudou nadýchanou hřívou vlasů, líbivě posetou vodní tříští. V ruce třímala robustní vyšívanou kabelku a hovořila, ač šeptem, neobyčejně průbojně a energicky. Člověka při pohledu na ni chtě nechť napadal starý terminus technicus „herdekbaba“, případně také výraz, který v takovýchto případech s oblibou používal samotný Zaměstnavatel – „kuň s koulema“.

Jelikož se osoba všemožně snažila zachovávat soukromí, bylo jí – obzvlášť zpočátku – špatně rozumět. Její šepot